

Οι Αυτόχθονες Λαοί της Βραζιλίας και η Συνεχιζόμενη Γενοκτονία τους

Ο Λάδιο Βέρον, ηγέτης μιας φυλετικής ομάδας της φυλής των Γκουαρανί-Καϊοβά, θα ταξιδέψει στην Ευρώπη από τις 12 Μαρτίου έως τις 8 Ιουνίου για να καταγγείλει τις συνθήκες γενοκτονίας που βιώνει ο λαός του και να προσπαθήσει να εδραιώσει συμμαχίες με οργανώσεις και συλλογικότητες διεθνώς, σε μια προσπάθεια να αποτρέψει τη συνέχιση της δολοφονίας των Γκουαρανί-Καϊοβά και την εκδίωξή τους από τη γη τους, πράγμα που θα τους εξαναγκάσει να ζήσουν στα υποβαθμισμένα προάστια των πόλεων.

Περισσότερες πληροφορίες για τις εκδηλώσεις στην Ελλάδα [δείτε εδώ](#).

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΓΚΟΥΑΡΑΝΙ-ΚΑΪΟΒΑ

Ο λαός των Γκουαρανί-Καϊοβά αποτελείται από 47 χιλιάδες άτομα περίπου, που ζουν, τα περισσότερα, στην πολιτεία του Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ, στην κεντροδυτική Βραζιλία.

Το κράτος της Βραζιλίας αμελεί κατ' εξακολούθηση να τηρήσει τις υποχρεώσεις του ως εγγυητής των δικαιωμάτων των ιθαγενών λαών σύμφωνα με το Σύνταγμα, καθώς και τη Σύμβαση 169 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΟΙΤ).

Πρόσφατα (18/01/2017), ο υπουργός Δικαιοσύνης δημοσίευσε ένα διάταγμα το οποίο τροποποιεί τις παραμέτρους οριοθέτησης των εδαφών των ιθαγενών, παραχωρώντας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Ασφάλειας, εξουσίες που τους επιτρέπουν την επανεξέταση όλων των αναλύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί από το το Εθνικό Ίδρυμα σχετικά με τους Ιθαγενείς (FUNAI), υποτάσσοντας τα δικαιώματα των αυτοχθόνων λαών στα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα της κυβέρνησης.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Η εισβολή και η αρπαγή της γης των Γκουαρανί-Καϊοβά ξεκίνησε, όπως συνέβη και σε ολόκληρη τη Βραζιλία, με τον αποικισμό της χώρας από τους Πορτογάλους το 1500 και εντάθηκε από το 1880 και μετά.

Μεταξύ των ετών 1915 και 1928 οι κάτοικοι πολυάριθμων χωριών έχασαν τη γη τους και περιορίστηκαν σε οκτώ «προστατευόμενες περιοχές» από τον Φορέα Προστασίας των Ιθαγενών (SPI). Γνώρισαν τη σωματική, τη ψυχολογική και την πολιτισμική βία σε μια διαδικασία απογύμνωσής τους από τα εδάφη τους, βία η οποία ενισχύθηκε με το δικτατορικό καθεστώς του Estado Novo (1837-1945). Για να αποδοθούν τα εδάφη τους απαλλαγμένα από κατοίκους στους εποίκους που κατέφθαναν για τη Μεγάλη Πορεία προς τα Δυτικά, την οποία προωθούσε η κυβέρνηση του Ζετούλιο Βάργκας, οι Γκουαρανί-Καϊοβά, αναγκάστηκαν να ζήσουν σε οριοθετημένες περιοχές υπό την κηδεμονία του κράτους, ενώ συναντούσαν εμπόδια όταν ήθελαν να προβούν σε επίσημη καταγραφή των περιουσιών τους, ακόμη και όταν ήθελαν να τις υπερασπιστούν ενώπιον του δικαστηρίου. **Οι περιουσίες τους εξανεμίστηκαν και τα εδάφη τους διαμοιράσθηκαν σε τρίτους μέσα από μη νόμιμες διαδικασίες. Ο λαός υπέκυψε, πολλοί αυτόχθονες εξοντώθηκαν και ολόκληρες κοινότητες εξαφανίστηκαν από προσώπου γης.**

Το 1967, κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας η κυβέρνηση αντικατέστησε το SPI με το Εθνικό Ίδρυμα για την Προστασία των Ιθαγενών (FUNAI), το οποίο δημιουργήθηκε ως όργανο του Υπουργείου Εσωτερικών, του ίδιου υπουργείου που ήταν υπεύθυνο για τη διάνοιξη αυτοκινητοδρόμων και για το αναπτυξιακό σχέδιο. Για μια ακόμη φορά τα συμφέροντα των αυτοχθόνων υποχώρησαν μπροστά στην κυβερνητική πολιτική και τα ιδιωτικά συμφέροντα, ενώ ενισχύθηκαν ο αποικισμός και οι βιαιοπραγίες προς τους αυτόχθονες λαούς.

Στα τέλη της δεκαετίας οι Γκουαρανί-Καϊοβά ξεκίνησαν νομικές ενέργειες σε ευρεία κλίμακα για την ανάκτηση των εδαφών τους

που τα είχαν χάσει και τα είχαν καταλάβει άτομα που δεν ήταν ιθαγενείς.

Οι διακηρύξεις του Ομοσπονδιακού Συντάγματος της 5^{ης} Οκτωβρίου του 1988, σήμαιναν μια μεγάλη πρόοδο όσον αφορά την αναγνώριση των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών στα εδάφη των προγόνων τους. Έπαψαν να τελούν υπό την κηδεμονία του κράτους και έγιναν άτομα με δικαιώματα. Από την άλλη, οι κοινωνικές τους οργανώσεις, τα έθιμα, οι δοξασίες και οι παραδόσεις τους άρχισαν να κερδίζουν αναγνώριση.

Το 2012, το βραζιλιάνικο κράτος υπογράφει τη Σύμβαση 169 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΟΙΤ) σχετικά με τους Ιθαγενείς και τους Φυλετικούς Λαούς (1989) που ορίζει τις υποχρεώσεις του κράτους σε ό,τι αφορά την εγγύηση της προστασίας των αυτοχθόνων λαών, της ακεραιότητάς τους, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, των εδαφών τους, της κληρονομιάς τους και του περιβάλλοντός τους, καθώς και της συμμετοχής τους στην κοινωνική ανάπτυξη και, ειδικότερα, σε ό,τι αφορά τις πολιτικές που τους επηρεάζουν.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΓΚΟΥΑΡΑΝΙ-ΚΑΪΟΒΑ ΣΗΜΕΡΑ

Σήμερα, το Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ, είναι η περιοχή της Βραζιλίας με τους μεγαλύτερους δείκτες βίας εναντίον των αυτοχθόνων λαών και τις πιο έντονες συγκρούσεις για ζητήματα που αφορούν την έγγεια ιδιοκτησία. Οι διάφορες κυβερνήσεις, μην τηρώντας το Ομοσπονδιακό Σύνταγμα, δεν εγγυήθηκαν την οριοθέτηση των πατρογονικών εδαφών των Γκουαρανί-Καϊοβά, οι οποίοι ζουν σε μικρά χωράφια, πνιγμένοι ολόγυρα από την καλλιέργεια του ζαχαροκάλαμου και της γενετικά τροποποιημένης σόγιας, που απαιτούν την εντατική χρήση φυτοφαρμάκων, που με τη σειρά τους δηλητηριάζουν τους ποταμούς και τα χώματά τους, πράγμα που τους εξαναγκάζει να ζουν χωρίς τις κατάλληλες συνθήκες για την καλλιέργεια της γης, το κυνήγι και το ψάρεμα, και είναι εμπόδιο στην πρόσβασή τους στα φαρμακευτικά τους φυτά.

Με δυο λόγια, δεν μπορούν να ζήσουν σύμφωνα με τα ήθη και τα

έθιμά τους. Ο τρόπος ζωής των αυτοχθόνων εξαρτάται από τη γη, όσον αφορά τη γεωργία και τη διατροφή, την ανάπτυξη της κουλτούρας τους, των πεποιθήσεων και των παραδόσεών τους. Στο όνομα της ανάπτυξης και των αγροτικών επιχειρήσεων, ένας λαός με χιλιόχρονες παραδόσεις εξολοθρεύεται λόγω της βίας που ασκούν οι μισθοφόροι που στέλνουν οι μεγάλοι γαιοκτήμονες. Λόγω της έλλειψης τροφής, ιατρικής περίθαλψης και πόσιμου νερού, καθώς και λόγω δηλητηριάσεων.

Ένα μέρος των Γκουαρανί-Καϊοβά ζεί στις οκτώ προστατευόμενες περιοχές (reservas) του Μάτου Γκρόσου ντου Σουλ, σε καθεστώς περιορισμού. Στο Ντουράντος, όπου βρίσκεται η μεγαλύτερη προστατευόμενη περιοχή, 15 χιλιάδες αυτοχθόνων ζουν σε 3000 εκτάρια. Πολλές κοινότητες προβαίνουν στη λεγόμενη ανάκτηση (retomada) σε μια προσπάθεια να πάρουν πίσω τη γη των προγόνων τους, ζώντας στις παρυφές των αυτοκινητοδρόμων, κυνηγημένοι από τους μεγάλους γαιοκτήμονες (latifundistas).

ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΩΝ ΑΥΤΟΧΘΟΝΩΝ

Η κληρονομιά των αυτοχθόνων έρχεται από τα προγονικά εδάφη των ιθαγενών μαζί με τους φυσικούς πόρους, δέντρα, ζώα, ποτάμια, ψάρια, καθώς και από τις παραδοσιακές γνώσεις τους, τέχνες, τελετουργίες, κλπ. Όλα αυτά πρέπει να τα χρησιμοποιούν αποκλειστικά οι αυτόχθονες όπως ορίζει το Ομοσπονδιακό Σύνταγμα και η παραβίασή τους θεωρείται έγκλημα.

Μέχρι τον Αύγουστο του 2016, από τα 1113 εδαφικά τμήματα που ήταν αναγνωρισμένα ως ιθαγενικά εδάφη σε διαδικασία αναγνώρισης από το βραζιλιάνικο κράτος ή διεκδικούμενα από τις κοινότητες, μόνο τα 398 -το 35,7%- είχαν καταχωρηθεί ως τέτοια.

Καθορισμός Τύπων Γης		Διεκδικούμενα γαιοτεμάχια στο Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ
Γη χωρίς πρόβλεψη	Διεκδικούνται από την κοινότητα, αλλά δεν καταγράφονται στη λίστα του ιδρύματος FUNAI για την πραγματοποίηση μελέτης	68
Γη προς αναγνώριση	Περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα του ιδρύματος FUNAI για μελλοντική αναγνώριση, με ήδη συγκροτημένες Τεχνικές ομάδες	10
Ήδη αναγνωρισμένη γη	Αναγνωρισμένη ως παραδοσιακά εδάφη από τις Τεχνικές Ομάδες του ιδρύματος FUNAI, σε αναμονή για αναγνώριση από το Υπουργείο Δικαιοσύνης	6
Γη δεδηλωμένη	Αναγνωρισμένη από το υπουργείο Δικαιοσύνης, σε αναμονή για πιστοποίηση	8
Γη τιτλοδοτημένη	Με Διάταγμα της Προεδρίας της Δημοκρατίας, σε αναμονή για κτηματογράφηση	4

Στο Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ, από τα 96 διεκδικούμενα γαιοτεμάχια μόνο 4 είναι πιστοποιημένα, 8 δεδηλωμένα, 6 αναγνωρισμένα, 10 σε διαδικασία αναγνώρισης και 68 δίχως καμία πρόβλεψη.

Το κράτος της Βραζιλίας είναι υπεύθυνο για τη βία, υπό την οποία ζουν οι Γκουαρανί Καϊοβά, πρώτον επειδή πουλάει τα εδάφη τους και τους περιορίζει σε μικρές προστατευμένες περιοχές, και τώρα λόγω της αδιαφορίας και της καθυστέρησης για την οριοθέτηση των προγονικών τους εδαφών.

ΒΙΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΤΩΝ ΙΘΑΓΕΝΩΝ

Το 2015, σύμφωνα με το Ιεραποστολικό Ιθαγενικό Συμβούλιο (CIMI), 137 ιθαγενείς δολοφονήθηκαν στη χώρα, οι 36 στην περιοχή του Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ και οι περισσότεροι ανήκαν στο λαό των Γκουαρανί Καϊοβά.

Οι ιθαγενικές κοινότητες επιχειρούν να ανακτήσουν ένα μέρος των εδαφών τους που ήδη έχει κατοχυρωθεί ως δικό τους, αλλά παραμένει σε χέρια μη ιθαγενών. Κτηματίες, μισθοφόροι, πολιτικοί και αστυνομικοί επιτίθενται στις κοινότητες. Μια

τέτοια περίπτωση είναι η κοινότητα Νιαντερού Μαρανγκατού (Ñhanderu Marangatu), των οποίων η γη βρίσκεται στο μεγαλύτερο μέρος τους στα χέρια της αγροτοβιομηχανίας, παρόλο που έχει πιστοποιηθεί από το 2005. Το 2015 μάλιστα δέχτηκαν επίθεση παραστρατιωτικών ομάδων με την άμεση συμμετοχή βουλευτών και την αδράνεια της αστυνομίας. Σ' αυτή την επίθεση πολλοί ιθαγενείς τραυματίστηκαν και ο νεαρός Σιμιάο Βιλιάμπα δολοφονήθηκε.

Οι κτηματίες δημιουργούν παραστρατιωτικές ομάδες για να χτυπούν τις κοινότητες με διάφορους τρόπους, απειλές, ξυλοδαρμούς, βασανιστήρια, βιασμούς, δολοφονίες. Οι εμπλεκόμενοι εγκληματίες θεωρούν τους εαυτούς τους νομιμοποιημένους από την εξουσία, επειδή πολύ σπάνια γίνονται ανακρίσεις για να διελευκανθούν εγκλήματα που καταγγέλλονται από τους ιθαγενείς. Η εκτελεστική και δικαστική εξουσία νομιμοποιούν τα εγκλήματα των κτηματιών ενώ μπλοκάρουν την οριοθέτηση γαιών, είτε με διοικητικές παρεμβάσεις είτε δικαστικά. **Αυτό δεν αποτελεί απλώς αδιαφορία, αλλά συμμετοχή και αποδοχή του εγκλήματος της γενοκτονίας.**

Τον Ιούλιο του 2016, το Μεγάλο Συμβούλιο Γκουαρανί Καϊοβά της Aty Guasu (ιθαγενική συνέλευση) συνεδρίασε για να απαιτήσει την τιμωρία των δολοφόνων μιας άλλης σφαγής, στο Κααραπό, τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς:

«Αποφασίσαμε να πραγματοποιήσουμε αυτή τη σύσκεψη στο Κααραπό, στην ιθαγενική γη Νιαμοΐ Γουαβιραΐ, μια από τις ανακτημένες που κατάφεραν να πάρουν πίσω οι οικογένειες που ζούσαν περιορισμένες στην προστατευμένη περιοχή του Τε'γι Κουέ από το 1920, εξαναγκασμένες από το κράτος. Ήρθαμε εδώ πρώτα και κύρια για να δείξουμε την αλληλεγγύη μας στις οικογένειες που αποδεκατίστηκαν από τη επίθεση των παραστρατιωτικών ομάδων των κτηματιών, που επιτέθηκαν με πυροβόλα όπλα, τραυμάτισαν τους συγγενείς μας και δολοφόνησαν τον αγαπημένο μας υπεύθυνο υγείας Κλοντιοντί, το τελευταίο θύμα από 25 άμεσες και ένοπλες επιθέσεις που δεχτήμαμε από τους γαιοκτήμονες μέσα σε λιγότερο από ένα χρόνο».

Η καθηγήτρια δικαίου Πάδουα Φερνάντες εξηγεί το έγκλημα της γενοκτονίας κατά των Γκουαρανί Καϊοβά: Οι επιθέσεις στα εδάφη των ιθαγενών, καθώς και το υψηλό ποσοστό αυτοκτονιών σ' αυτό το λαό, αποδεικνύουν ότι συνεχίζεται να διαπράττεται το έγκλημα της γενοκτονίας σύμφωνα με τους όρους της Συνθήκης του ΟΗΕ του 1948 και του νόμου nº 2889/1956. Υπενθυμίζω ότι διαπράττει το έγκλημα αυτό, που θεωρείται ιδιαιτέρως ειδεχθές από το νόμο nº 8072/1990, όποιος, μεταξύ άλλων πράξεων, «υποβάλλει σκοπίμως την ομάδα σε συνθήκες ζωής ικανές να προξενήσουν τη φυσική καταστροφή της, ολική ή μερική».

ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΜΕ ΧΗΜΙΚΑ

Μια άλλη μορφή βίας που υφίστανται οι Γκουαρανί Καϊοβά είναι οι επιθέσεις με χημικά. Από το Δεκέμβριο του 2015 ως τον Ιανουάριο του 2016 τουλάχιστον πέντε επιθέσεις πραγματοποιήθηκαν με τρακτέρ και αεροπλάνα. Το δηλητήριο πετάχτηκε στα ποτάμια και τις φυτείες, και πολλά παιδιά είχαν συμπτώματα μόλυνσης και νοσηλεύτηκαν στο χώρο πρώτων βοηθειών. Ορισμένες από τις επιθέσεις αυτές είχαν αναγγελθεί εκ των προτέρων και παρόλο που οι ιθαγενείς είχαν αναζητήσει την υποστήριξη των οργάνων του κράτους, η κοινότητα δεν είχε κανενός είδους προστασία. Σε τουλάχιστον τρεις τέτοιες επιθέσεις οι παραστρατιωτικοί περικύκλωσαν την κοινότητα, ώστε να εμποδίζουν τα άτομα να βγουν από την περιοχή πάνω από την οποία τα αεροπλάνα έριχναν χημικά δηλητήρια.

ΒΙΑΣΜΟΙ

Είναι πολλές οι καταγγελίες για καταχρήσεις και βιασμούς σε γυναίκες ιθαγενείς. Ιδιαιτέρως τραγικό και βίαιο ήταν το γεγονός του Σεπτεμβρίου του 2015 στο χωριό Πιελίτο Κουέ (Pyellito Kue). Η κοινότητα δέχτηκε βίαιη επίθεση των παραστρατιωτικών που χρησιμοποιούσαν πυροβόλα όπλα, με ξυλοδαρμούς, βίαιη εκδίωξη από τις καλύβες και πυρπόλησή τους, που κατέληξε στην πανικόβλητη φυγή πολλών ιθαγενών, μεταξύ των οποίων κοριτσάκια και αγοράκια, γυναίκες, γέροι και τραυματίες. Μια έφηβη που χάθηκε στη φυγή βιάστηκε από 12

πιστολέρος.

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΕΣ

Οι Γκουαρανί Καϊοβά έχουν το πιο ψηλό ποσοστό αυτοκτονιών στη χώρα, και σύμφωνα με το CIMI, το υψηλότερο στον κόσμο. Το 2015 η Ειδική Γραμματεία Υγείας Ιθαγενών (SESAI) κατέγραψε 45 περιπτώσεις: 24% ήταν μεταξύ 10 και 14 ετών; 37 %, 15 έως 19 ετών και 22 %, 20 έως 29 ετών. Από το 2000 ως το 2015 καταγράφηκαν 752 περιπτώσεις. Υπολογίζεται ότι ο αριθμός των αυτοκτονιών είναι ακόμα μεγαλύτερος, διότι πολλές περιπτώσεις δεν δηλώνονται από τις οικογένειες.

Το υψηλό ποσοστό αυτοκτονιών συνδέεται με την ανεπάρκεια της γης, την έλλειψη προοπτικής στην οριοθέτηση εδαφών και τον περιορισμό τους σε ιθαγενικά πάρκα. Οι περισσότεροι είναι νέοι -15 έως 29 ετών- και η μοναδική τους προοπτική στη ζωή είναι να δουλέψουν στις φυτείες ζαχαροκάλαμου ή να καταλήξουν άποροι.

ΟΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΣ ΩΣ ΦΥΛΑΚΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Οι Γκουαρανί Καϊοβά καταγγέλουν ότι η φύση στο Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ είναι σχεδόν κατεστραμμένη, λόγω της επέκτασης της μονοκαλλιέργειας που έχει επιβληθεί από τους εισβολείς της αγροτοβιομηχανίας στη γη τους, τα λιγοστά δάση που τους απομένουν είναι ρηγαγμένα με αποτέλεσμα πολλές κοινότητες να μην μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα παρατροπαράδοτα φάρμακά τους. Η Ένωση Βραζιλιάνων Γεωγράφων τονίζει ότι «η προμελετημένη εξόντωση της βιοποικιλότητας που εφαρμόζει η αγροτοβιομηχανία είναι εγκληματική ενέργεια». **Στην κοσμοθεωρία των ιθαγενών αυτοί ανήκουν στη γη αντί να είναι ιδιοκτήτες της.** Η γη είναι η προέλευση κάθε ζωής και υποφέρουν όταν απομακρύνονται από τη γη των προγόνων τους, όταν βλέπουν την καταστροφή των δασών, τη μόλυνση των ποταμών και πώς εξαφανίζονται πολλά είδη πουλιών και άλλων ζώων.

Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΡΕΑΤΟΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΕΤΑΙ ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενέκρινε τον Ιούλιο του 2016 την εισαγωγή βοδινού κρέατος *in natura* από 13 δήμους του Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ, που βρίσκονται στα σύνορα με την Παραγουάη. Η απόφαση της Ε.Ε να αγοράσει κρέας από περιφέρειες στις οποίες ηγέτες ιθαγενείς δολοφονήθηκαν -και από περιοχές που συμπίπτουν με τη γη που διεκδικούν οι Γκουαρανί-Καϊοβά- μπορεί να βοηθήσει ακόμα περισσότερο τη χρηματοδότηση της βίας εναντίον των αυτόχθονων κατοίκων αυτών των περιοχών, ενώ δημιουργεί περισσότερες δυσκολίες για την οριστική οριοθέτηση της γης τους.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΙΘΑΓΕΝΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ

Εάν η κατάσταση των αυτόχθονων λαών της χώρας ήταν ήδη δύσκολη -η Ντίλμα Ρουσέφ και το Εργατικό Κόμμα δεν πήραν το παραμικρό μέτρο για την οριοθέτηση της γης των ιθαγενών που έγινε από προέδρους της δημοκρατίας ήδη από την εποχή της στρατιωτικής δικτατορίας- τώρα μετά το πραξικόπημα είναι ακόμα χειρότερη.

Ο υπουργός δικαιοσύνης Αλεσάντρε Ντε Μοράες δημοσίευσε ένα διάταγμα στις 18 Ιανουαρίου φέτος που αλλάζει την οριοθέτηση των ιθαγενικών γαιών. Το ίδρυμα FUNAI είναι υπεύθυνο να κάνει τις μελέτες και να στείλει τα έγγραφα για τη γη που πρέπει να οριοθετηθεί στον υπουργό Δικαιοσύνης και έπειτα στον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Με το νέο μέτρο το Υπουργείο Δικαιοσύνης έχει την εξουσία να επιθεωρήσει όλη τη διαδικασία επεξεργασίας του ιδρύματος FUNAI, και ανοίγει χώρο για τη δράση ομάδων που έχουν συμφέροντα στην αμφισβήτηση των γαιών όταν ορίζει ότι μπορούν να δημιουργηθούν άλλα μέσα συμμετοχής των ενδιαφερόμενων πλευρών, κάτι που θα επιτρέψει μεγαλύτερες πιέσεις της αγροτοβιομηχανίας πάνω στις διαδικασίες οριοθέτησης. Η ισχύς του ιδρύματος FUNAI αδυνατίζει ενώ ενδυναμώνεται μια τεχνική ομάδα που ανήκει στο υπουργείο, η οποία θα έχει την εξουσία να αναθεωρήσει την έκταση οριοθέτησης που προτείνει το FUNAI. Σε αυτές τις περιπτώσεις προβλέπεται μια “αποζημίωση” στους ιθαγενείς “λόγω απώλειας εδαφών”. Το διάταγμα ενσωματώνει νέα μέτρα που υποστηρίζει η αγροτοβιομηχανία και θα κάνει τη διαδικασία πιο αργή και πιο

γραφειοκρατική.

Επίσης, ο υπουργός ανοίγει χώρο για την επιβολή της άποψης του “χρονικού πλαισίου” σύμφωνα με την οποία μπορούν να αναγνωριστούν ως ιθαγενικά εδάφη μόνο όσες περιοχές καταλαμβάνονταν πράγματι από ιθαγενείς ακριβώς τη στιγμή της κύρωσης του Ομοσπονδιακού Συντάγματος, τον Οκτώβριο του 1988. Αυτή είναι μια πρόσφατη ερμηνεία του Συντάγματος που θέλουν να επιβάλλουν, ένα νέο χτύπημα στις κοινότητες των ιθαγενών, εφόσον το χρονικό πλαίσιο δεν λαμβάνει υπόψη του όλη τη βία που δέχτηκαν οι ιθαγενείς πριν και κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας, και ότι πολλές κοινότητες δεν βρίσκονταν στη γη τους ακριβώς επειδή είχαν εκδιωχθεί.

Μια μεγάλη απειλή για τους ιθαγενείς είναι η Πρόταση Τροποποίησης του Συντάγματος 215, που έχει δρομολογηθεί στο Κονγκρέσο, η οποία επιδιώκει να δώσει στους βουλευτές την εξουσία να έχουν τον τελικό λόγο για την οριοθέτηση των ιθαγενικών γαιών. Το σχέδιο απειλεί τόσο τις ήδη οριοθετημένες περιοχές όσο και αυτές που βρίσκονται σε διαδικασία οριοθέτησης. Εάν εγκριθεί αυτή η τροπολογία, οι ιθαγενικές γαίες από το 13% που προβλέπεται σήμερα θα καταλήξουν στο 2, 6% κάτι που θα προκαλέσει περισσότερες αποσιλώσεις δασών, εγκληματικότητα και δολοφονίες ιθαγενών που ζουν στα χωριά.

Οι διασυνδέσεις ανάμεσα στους γαιοκτήμονες και την αστική τάξη, όπως αντιπροσωπεύονται από την εκτελεστική, τη νομοθετική και τη δικαστική εξουσία, θέτουν σε κίνδυνο τα ελάχιστα δικαιώματα που έχουν κατακτήσει οι ιθαγενείς, ειδικά με το Ομοσπονδιακό Σύνταγμα του 1988. Από τους 594 βουλευτές που αποτελούν το Εθνικό Κονγκρέσο, οι 207 είναι άμεσα συνδεδεμένοι με τους εκπροσώπους της αγροτοβιομηχανίας και αυτή η ομάδα αποσυνθέτει το Σύνταγμα, σχεδιάζει και ψηφίζει προσωρινά μέτρα, νομοσχέδια και προτάσεις τροποποίησης του συντάγματος σε βάρος περισσότερων από 300 ιθαγενικών λαών της χώρας.

ΤΙ ΘΕΛΟΥΝ ΟΙ ΓΚΟΥΡΑΝΙ-ΚΑΪΟΒΑ

Η επιστολή του Μεγάλου Συμβουλίου Γκουαρανί Καϊοβά στην Ατί Γουασού το ξεκαθαρίζει:

«Υπενθυμίζουμε ότι η έλλειψη οριοθέτησης της γης μας είναι ο βασικός πυλώνας και η αιτία της γενοκτονίας μας και η αδράνεια του κράτους απλώς εγγυάται περισσότερους θανάτους και περισσότερο πόνο για το λαό μας, που ήδη έχει υποφέρει πάρα πολύ. Σήμερα δεν καταλαμβάνουμε ούτε καν το 0,2% όλης της γης του Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ. Το αίτημά μας για οριοθέτηση όλων των εδαφών μας δεν επιδιώκει καν να ανακτήσει το έδαφος που ήταν πρώτα δικό μας και την προέλευσή μας, αλλά μονάχα να εγγυηθεί ορισμένα μικροσκοπικά κομμάτια από το ιερό μας Tekoha. Αν όλη τη γη που ζητάμε για το λαό μας οριοθετούνταν, πάλι δεν θα έφταναν ούτε το 2,5 % όλης της γης του Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ, μόλις ψίχουλα από την ιστορική κλοπή των εδαφών μας που εξακολουθεί να επεκτείνεται ενώ οι αγροτοβιομήχανοι εκμεταλεύονται το μπλοκάρισμα των οριοθετήσεων».

Και συνεχίζουν: «Τέλος, αλλά όχι με μικρότερη σημασία, απαιτούμε το κράτος να εγγυηθεί τα δικαιώματά μας στην υγεία, τη μόρφωση και την ασφάλεια. Τα παιδιά μας πεθαίνουν δίχως περίθαλψη, όπως στο τελευταίο περιστατικό του Κουρουσού Αμπά, όπου δύο παιδιά -ένα νεογέννητο- πέθαναν επειδή το σύστημα υγείας αρνείται να περιθάψει ασθενείς στους 'ανακτημένους' καταυλισμούς. Επίσης πεθαίνουμε χωρίς το δικαίωμα στη μόρφωση. Μας απαγορεύουν παρανόμως να έχουμε σχολεία στην ανακτημένη γη μας, μας τιμωρούν για τον αγώνα μας για τη γη και δεν στέλνουν σχολικά λεωφορεία για να μπορούν τα παιδιά μας να πηγαίνουν σχολείο σε άλλες περιοχές. Ούτε ασφάλεια υπάρχει. Μας ξυλοκοπούν ελεύθερα οι παραστρατιωτικές ομάδες, ενώ ο λαός μας σε πολλές περιπτώσεις έχει καταγγείλει την παρουσία γαιοκτημόνων και ένοπλων πιστολέρο δύο μέρες πριν από την επίθεση».

Οι Γκουαρανί-Καϊοβά, όπως κάθε άλλος πρωταρχικός λαός της Βραζιλίας, θέλουν να έχουν δικαίωμα να ζήσουν ελεύθερα στη γη των προγόνων τους, να ζήσουν σύμφωνα με την κουλτούρα τους, τις συνήθειές τους, τη γλώσσα τους, να καλλιεργούν και να

κυνηγούν και να προστατεύουν τη φύση, διότι αυτοί δεν θεωρούν ότι είναι ιδιοκτήτες της αλλά αποτελούν μέρος της.

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΛΑΔΙΟ ΒΕΡΟΝ

Ο Λάδιο Βερόν Καβαλιέιρο, με το ιθαγενικό όνομα AVÃ TAPERENDI, είναι 50 ετών, ηγέτης των Tekoha Takwara (Χωριό Τακούάρα) στο Δήμο Γιουτί, στο Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ, είναι εκπρόσωπος της Άτυ Γουασού ATY GUACU -γενικής συνέλευσης των Γκουαρανί-Καϊοβά- και ο εκπρόσωπος των Γκουαρανί Καϊοβά σ' αυτό το ταξίδι στο ευρωπαϊκό έδαφος. Είναι καθηγητής Ιστορίας, πτυχιούχος του Ομοσπονδιακού Πανεπιστήμιου του Γκράντε Ντοράντος. Είναι αγρότης που ζει στην κοινότητά του.

Η ιστορία του κασίκε Λάδιο Βερόν απεικονίζει τον αγώνα των Καϊοβά και των Γκουαρανί για την οριοθέτηση της γης των προγόνων τους. Τον απειλούν με θάνατο επειδή κληρονόμησε τον αγώνα του πατέρα του, του κασίκε Μάρκος Βερόν, ο οποίος δολοφονήθηκε κτηνωδώς από παραστρατιωτικούς στις διαταγές των γαιοκτημόνων τον Ιανουάριο του 2003, μπροστά στην οικογένειά του, στο λεγόμενο Αγρόκτημα Μπραζίλια ντο Σουλ, σε μια επιχείρηση 'ανάκτησης' της γης. Ο Λάδιο Βερόν, όχι μόνο αναγκάστηκε να παρακολουθήσει τη δολοφονία του πατέρα του, αλλά τον έδεσαν, τον βασάνισαν και παραλίγο να τον κάψουν ζωντανό, όταν έλυσαν το σώμα του με βενζίνη. Επιπλέον, έβλεπε να βασανίζουν τα άλλα μέλη της οικογένειάς του.

Ο Λάδιο Βερόν έλαβε την αναγνώριση της Ένωσης Βραζιλιάνων Δικηγόρων του Ρίο ντε Τζανέιρο για την ηγεσία του στον αγώνα των ιθαγενών και προτάθηκε για το μετάλλιο Σίκο Μέντες της Αντίστασης το 2014. Είναι από τους τιμώμενους της 26ης ετήσιας τελετής που διοργανώνει η οργάνωση «ΠΟΤΕ ΠΙΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ», όπου δίνονται μετάλλια σε όσους ξεχωρίζουν στους αγώνες της αντίστασης. Επίσης, ήταν μέλος της ομάδας υπεράσπισης των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην Καμπάνια Πρώτη Γραμμή *Campanha Linha de Frente* (<https://youtu.be/CdCmXszR16E>), μια πρωτοβουλία των οργανώσεων *Justiça Global*, *Terra de Direitos* y *Front Line Defenders* με στόχο την ευαισθητοποίηση του κράτους

και της κοινής γνώμης για τη σοβαρή κατάσταση των 11 κοινωνικών ηγετών της Βραζιλίας των οποίων κινδυνεύει η ζωή.

Ο Λάδιο Βερόν είναι αναγνωρισμένος ως σημαντικός ηγέτης των κοινοτήτων Γκουαρανί-Καϊοβά και εκλέχτηκε από την aty guazu - ιθαγενική συνέλευση- ως εκπρόσωπός της για να μιλήσει στην ευρωπαϊκή ήπειρο.

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΙΘΑΓΕΝΗ ΛΑΔΙΟ ΒΕΡΟΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Το ταξίδι βασίζεται σε μια ανάλυση του πολιτικού πλαισίου της σημερινής Βραζιλίας, που ήταν τόσο σκοτεινό και ολέθριο, με μια κυβέρνηση που εφαρμόζει φασιστικά μέτρα και αφαιρεί από το βραζιλιάνικο λαό κατακτήσεις και δικαιώματα, όπως και από τους ιθαγενείς. Μέσα σ' αυτό το αβέβαιο μέλλον, ο ηγέτης Γκουαρανί-Καϊοβά θα ταξιδέψει στην ευρωπαϊκή ήπειρο με σταθερό στόχο να κερδίσει διεθνείς συμμάχους στον αγώνα των ιθαγενικών λαών της Βραζιλίας και να προσπαθήσει έτσι να φρενάρει τη γενοκτονία του λαού του, αναζητώντας υποστήριξη για να συμβάλει στη διαδικασία οργάνωσης και αντίστασης στην προαναγελλόμενη παραβίαση των δικαιωμάτων των ιθαγενών λαών τα επόμενα χρόνια.

Το ταξίδι γίνεται με πρωτοβουλία του Λαού Γκουαρανί-Καϊοβά και του Λαϊκού Δικαστηρίου.

Tribunal Popular: o Estado brasileiro no banco dos réus

Asociación Cultural Brasileña Maloka

malokabrasileira@yahoo.es

ΠΗΓΕΣ:

- Articulação dos Povos Indígenas do Brasil (Apib)
<https://mobilizacaonacionalindigena.wordpress.com/>
- Capítulo sobre Violaciones de los Derechos Humanos de los Pueblos Indígenas de la Comisión Nacional de la Verdad (CNV)
<https://www.cnv.gov.br/images/pdf/relatorio/Volume%20%20-%20Texto%205.pdf>
- A Aldeia Taquara – Antônio Brand Doutor em História. Coordenador do Programa Kaiowá/Guaraní – NEPPII UCDB
ftp://neppi.ucdb.br/pub/tellus/tellus4/TL4_Documentos%20Antonio%20Brand.pdf
- Relatório Violencia contra os Povos Indígenas no Brasil – Conselho Indigenista Missionario
<https://www.cimi.org.br/pub/relatorio2015/relatoriodados2015.pdf>
- Carta Capital
<https://justificando.cartacapital.com.br/2017/01/19/port>

[aria-de-moraes-enfraquece-demarcacao-de-terras-indigenas-e-fortalece-ruralistas/](#)

- Convenio núm. 169 de la OIT sobre pueblos indígenas y tribales, 1989
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@normes/documents/publication/wcms_100910.pdf
- Constitución Política de la Republica Federativa del Brasil, 1988
https://www.redipd.org/legislacion/common/legislacion/Brasil/constitucion_brasil_1988.pdf
- Los Guaraníes – Survival
<https://www.survival.es/indigenas/guarani>
- “Expedição Marco Veron” Associação dos Geógrafos Brasileiros – AGB – 2012
- Sobrenome Guaraní Kaiowá – Eliane Brun – Revista Epoca